

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

розв'язання ключових навчальних та виховних проблем; уміння розробляти гнучку стратегію творчої педагогічної діяльності на основі визначення мети й побудови відповідної до неї програми; мобілізувати власний досвід або швидко набувати додаткової компетентності з метою розв'язання важливої та складної педагогічної проблеми; почуття відповідальності при виконанні творчих професійних завдань[1].

Спираючись на вищезазначене можемо стверджувати, що педагогічна креативність, як міждисциплінарний феномен, наразі залишається у фокусі наукових інтересів представників різних галузей знань.

У розрізі сучасних реформувальних перетворень освітньої галузі у вчителя мають бути сформовані педагогічна ініціативність та педагогічна креативність, що забезпечить повноцінну самореалізацію учнів в освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Антонова О. Є. Педагогічна креативність у структурі педагогічної обдарованості вчителя. *Нові технології навчання: Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки*: Київ-Вінниця, 2011. Вип. 69. С. 11–17.
2. Гілфорд Дж. Структурна модель інтелекту (переклад українською). 1965. 14 с.
3. Гончаров В.І. Основні компетенції сучасного вчителя: проблема формування. *Філософія. Нова парадигма*. Випуск 106. 2020. С.11-17.
4. Дунаєва О.М. Сутність та структура педагогічної креативності. *Наука і освіта*. Одеса, 2005. №3-4. С. 81-83.
5. Зіньковський Ю., Мірських Г. Креативність – фрактал сучасної парадигми вищої технічної освіти. *Вища освіта України*. 2007. № 3. – С. 14–20.
6. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підручник. К.: Міленіум, 2006. 346 с.
7. Шолох А.В. Формування педагогічної креативності у майбутніх викладачів як оптимальна умова професійної самореалізації. *Science and Education : XVII International Conference*. С. 46-49.

ГАСЮК Ігор Леонідович

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ РОЗРОБКИ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ НА ЕТАПІ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ

У сучасному світі інформаційних технологій та надзвичайно динамічному середовищі здатність генерувати ефективні та якісні управлінські рішення є невід'ємною вимогою до професійної придатності публічних службовців. Ситуаційна невизначеність, високі ризики негативних наслідків, прогностична

складність та багато інших факторів вимагають від осіб, які приймають рішення застосування неординарних, нешаблонних методів та засобів в процедурах його вироблення. Саме навички креативного мислення дозволяють посадовим особам ефективно та якісно вирішувати складні, а подекуди і протирічливі за змістом соціально-економічні проблеми. Кожен із етапів прийняття управлінських рішень характеризується своєю метою і завданнями, а відтак і специфічними для них методами та технологіями аналітичної діяльності. Водночас, незаперечним є факт того, що від правильно визначених цілей та першочергових завдань розробки змісту управлінського рішення залежить успіх даної процедури в цілому. Етап цілепокладання в процесі прийняття управлінського рішення є одним із найскладніших і найважливіших в контексті забезпечення подальшої ефективної роботи в цілому і як свідчить практика вимагає неабияких аналітичних навичок та умінь від персоналу задіяного в управлінських процесах.

Креативне мислення це здатність людини генерувати нові, нестандартні ідеї, визначати цілі та вирішувати завдання на основі творчого підходу, знаходити оригінальні та нешаблонні способи подолання проблем.

Невід'ємними складовими і характеристиками креативного мислення, як сформованого уміння становлять:

- ✓ Оригінальність, як здатність до створення нових ідей, які відрізняються від загальноприйнятих.
- ✓ Гнучкість, як здатність змінювати підходи до вирішення проблем залежно від обставин, впливу зовнішніх та внутрішніх факторів різної етіології.
- ✓ Швидкість, як уміння в стислі терміни, а подекуди і в стресовій ситуації генерувати велику кількість ідей.
- ✓ Евристичність, як здатність до використання творчих прийомів, інтуїції та нестандартних підходів.
- ✓ Образність, як здатність мислити візуальними чи символічними образами для пошуку нових рішень.

Формування навичок креативного мислення є складним процесом через вплив низки внутрішніх і зовнішніх факторів. Основними причинами складності формування креативного мислення є психологічні бар'єри, освітні, соціальні фізіологічні, інформаційні фактори. Водночас, створення безпечного середовища для висловлення ідей, заохочення до експериментування та нестандартних підходів, застосування практики мозкового штурму, рольових ігор, творчих завдань та розвиток уяви сприяє його формуванню. Розглянемо зміст найбільш дотичних до предмету нашого дослідження методичних прийомів креативного мислення.

Мислення справа наліво, це один із прийомів, який може виявитись надзвичайно корисним, полягає у перетворенні управлінської цілі на конкретне рішення, яке потрібно ухвалити. Прикладом із бізнес середовища може бути наступний. У разі, якщо компанія прагне збільшити кількість клієнтів, її ціль може полягати або у залученні нових клієнтів, або в утриманні наявних. Ці дві

цілі потребують принципово різних підходів до аналізу вихідних даних. Якщо компанія зосереджується на утриманні наявних клієнтів, доцільно використати модель, яка прогнозує ймовірність їхнього відтоку. Це дозволить вжити заходів для зменшення ризику втрати клієнтів. Якщо ж мета залучення нових клієнтів, модель має відповідати на запитання: які потенційні клієнти з високою ймовірністю позитивно відреагують на пропозицію співпраці? Таким чином, підхід «мислення справа наліво» починається з кінцевого рішення, яке потрібно ухвалити (правий бік), а потім повертається до визначення необхідних для цього даних, оцінки ризиків, ресурсів тощо.

Вирішення оберненої задачі це методичний прийом, який передбачає здійснення наступних кроків:

- ✓ Визначення задачі. Спочатку необхідно чітко сформулювати основну задачу або проблему.

- ✓ Мозковий штурм. Проведення сеансу генерації ідей щодо вирішення оберненої задачі, не відкидаючи жодних припущень або сценаріїв.

- ✓ Формулювання оберненої задачі. Замість того, щоб запитати: «Як вирішити цю задачу або запобігти проблемі?», необхідно сформулювати запитання: «Як викликати цю проблему?». А замість запитання: «Як досягти бажаного результату?» сформулювати питання «Як отримати протилежний ефект?».

- ✓ Генерація ідей. Аналіз усіх можливих варіантів шляхом створення списку ідей на основі відповідей на протилежні запитання.

- ✓ Розворот рішень. Перетворення знайдених ідей у протилежні дії, які сприятимуть вирішенню початкової задачі.

- ✓ Оцінка результату. Перевірка отриманого рішення на предмет його ефективності та можливості застосування до основної задачі.

Такий підхід допомагає побачити проблему з нового ракурсу та виявити нестандартні способи її вирішення.

Метод дослідження та постановки задачі через запитання «Навіщо?» допомагає краще зрозуміти справжню потребу, що стоїть за формулюванням початкової задачі. Приклад: уявіть, що вас попросили побудувати міст через річку. Ви можете відразу взятися за будівництво, або ж запитати: «Навіщо вам потрібен міст?». Якщо відповідь: «Щоб переправитися на інший берег», це відкриває низку альтернативних рішень: Прокласти тунель. Організувати поромну переправу або катер. Встановити канатну дорогу. Використати повітряну кулю чи інші варіанти. Поглиблюючи дослідження, можна запитати: «А навіщо вам на той берег?» Якщо відповідь: «Там моя робота», це знову відкриває ще ширший спектр рішень. Наприклад, можна запропонувати віддалену роботу або пошук альтернативного місця працевлаштування на своєму березі. Таким чином, метод «Навіщо?» допомагає вийти за межі очевидного рішення та знайти ефективніші або нестандартні підходи до вирішення проблеми.

Сумнів у припущеннях, як методичний прийом креативного мислення передбачає, що незалежно від складності задачі, вона завжди містить низку припущень. Сумнів у цих припущеннях може допомогти виявити, що початкове формулювання задачі було частково або повністю некоректним. Крокami для перевірки припущень є наступні:

✓ Виявлення припущень. Фіксація якомога більшої кількості припущень, пов'язаних із завданням. Особливо необхідно зосередитись на тих, які здаються очевидними та незаперечними.

✓ Перевірка обґрунтованості. Необхідно розглянути кожне припущення критично і дати відповідь на запитання: «Чи насправді це так?».

Такий підхід може виявити помилкові або надумані припущення, яких легко позбутися. Сумнів у загальноприйнятих ідеях відкриває нові перспективи у вирішенні задачі і постановки правильних цілей.

Розширення та звуження погляду є взаємодоповнюючими підходами, що дозволяють комплексно досліджувати проблему. Розширення погляду це уявлення проблемної ситуації в цілому. У цьому випадку доцільно ставити запитання на кшталт «Навіщо?», що допоможе зрозуміти загальну мету розробки управлінського рішення. Крім того, питання «Прикладом чого це є? На що це схоже?» сприяють класифікації явищ і пошуку закономірностей. Індуктивний метод у цьому підході допомагає переходити від окремих фактів до узагальнень і формування загальних висновків. Звуження погляду, навпаки, передбачає фокусування на деталях. Тут корисними є запитання «Як?», що дозволяє виявити важливі нюанси реалізації, а також питання «Що конкретно?» або «Наведіть приклад...», які допомагають зосередитися на окремих елементах або випадках. Для переходу від загальних концепцій до конкретних деталей особливо ефективним є дедуктивний метод. Поєднання обох підходів дозволяє розглядати проблему під різними кутами: розширення дає змогу охопити всю картину в цілому, а звуження допомагає глибше зануритися в деталі, що в підсумку сприяє прийняттю більш зважених і обґрунтованих рішень.

На нашу думку, оволодіння низкою вищезначених методичних прийомів креативного мислення спрямованих на підвищення якості та ефективності визначення цілей та постановки завдань на етапі цілепокладання процесу вироблення управлінського рішення дозволить публічним службовцям значно підвищити свою компетентність та покращити показники професійної діяльності.

BULGAKOVA Olena The Influence Of Emotions On The Development Of Creativity In Students	58
БУДЯЧЕНКО Владислав Сергійович, ТОДОРОВА Валентина Георгіївна Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості жінок 40-50 років на основі використання індивідуалізованих засобів фітнес-тренінгу	61
БУРДЯК Віра Іванівна Креативність як атрибут особистості студента	63
ВАШУЛЕНКО Микола Самійлович Теоретичні засади обґрунтування побудови сучасного початкового курсу української мови	67
ВІЦУКАЄВА Катерина Михайлівна Деякі аспекти розвитку креативності майбутніх соціальних працівників	70
ГАЛІЦАН Ольга Анатоліївна Педагогічна креативність у сучасному освітньому дискурсі	72
ГАСЮК Ігор Леонідович Методичні прийоми креативного мислення в процесі розробки управлінського рішення на етапі цілепокладання	74
ГЕРАСИМОВА Інна Володимирівна Вплив креативності на рівень досягнень особистості	78
ГЕРАСИМОВА Наталія Євгеніївна Творчість як показник креативності особистості	81
ГИНДА Оксана Миколаївна Креативне мислення в діяльності військового керівника	84
ГНЕЗДІЛОВА Кіра Миколаївна Розвиток креативності педагога як засіб подолання невизначеності	86
HORLOVA Olena Kairodynamics Of The Creative Process	89
ГРИГОР'ЄВА Світлана Вікторівна Розвиток творчого потенціалу через усвідомлення багатоваріантності мислення в освітньому процесі	91
ГРОШОВЕНКО Ольга Петрівна Розвиток творчого мислення майбутнього вчителя початкової школи засобами інноваційних технологій	95
ГУМЕНЮК Ярослав Олександрович Роль розвитку креативності в контексті вивчення фундаментальних дисциплін	97
ДАРМАНСЬКА Ірина Миколаївна Креативне мислення в системі правової підготовки майбутніх педагогів	99
ДАШКОВА Вікторія Вікторівна Розвиток креативного мислення іноземних студентів на заняттях української мови як іноземної	103
ДЕЛІЧЕБАН Людмила Васиївна Креативність у фізичному вихованні	109
ДЕРЕВ'ЯНКО Сергій Миронович, МАТВІЄНКІВ Світлана Миколаївна Формування у здобувачів аналітико-прогностичних знань і вмінь дослідження політичних процесів засобами креативного мислення	111
ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна Розвиток креативності у дітей дошкільного віку в процесі експериментально-дослідницької діяльності	114